

Конкурентні переваги в секторі малого та середнього бізнесу

Об'єктивними перевагами сучасної ринкової економіки є ефективне і переважно раціональне використання виробничих ресурсів, динамізм, конкурентність, високі адаптаційні властивості щодо науково-технічного прогресу тощо. Ринковий механізм господарювання забезпечує свободу економічного вибору, реалізацію власного економічного інтересу та взаємоузгодженість інтересів ринкових суб'єктів. Не менш важливими ознаками ринкової економіки є реалізація підприємницького потенціалу, мобілізація самостійної ініціативи господарського суб'єкта. Підприємництво виступає рушійною силою соціально-економічного розвитку.

Малий бізнес є органічним структурним елементом ринкової економіки. Цей сектор економіки історично і логічно відіграв роль необхідної передумови створення ринкового середовища. Він був первинною вихідною формою ринкового господарювання у вигляді дрібнотоварного виробництва. Саме тому дрібнотоварне підприємництво відіграло структуроутворюючу роль в історії становлення економіки конкурентно-ринкового типу. Ця специфіка та своєрідне функціональне призначення малого бізнесу набуває особливого значення для країн, які йдуть шляхом відтворення ринкової системи господарювання. Здатність малого бізнесу до структуроутворення ринку висуває завдання його відродження та спрямовує у число першочергових заходів реформування економіки України на її перехідному етапі.

Таким чином, управління конкурентоспроможністю означає забезпечення оптимального співвідношення її складових і елементів. При цьому зусилля спрямовують на досягнення наступної мети:

- підвищення якості;
- зниження витрат виробництва;
- підвищення економічності і оперативності післяпродажного обслуговування.

Складові і елементи конкурентоспроможності є характеристиками багатьох чинників, які необхідно розглядати як складні самостійні об'єкти управління. Зокрема, на величину витрат виробництва впливають вартість і якість сировини, палива, електроенергії, придбаних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, кваліфікація і рівень заробітної платні виробничого персоналу, продуктивність праці, витрати управління і т.д. При цьому, нарешті, можливість забезпечення необхідного рівня складових конкурентоспроможності елементів визначається такими базовими виробничими чинниками, як технічний рівень продукції, технічний рівень виробництва, рівень організації виробництва і управління.

Управління конкурентоспроможністю припускає дію на всю систему управління виробничо-збутовою діяльністю з метою виробництва і реалізації товарів високої якості.

Проте, при такому розумінні управління конкурентоспроможністю справедливо може бути поставлене питання: чи не суперечить воно головній меті діяльності фірми — максимізації прибутку?

Таким чином, якщо компанія в своїй діяльності активно займається управлінням конкурентоспроможністю, це не тільки не заперечує, але і припускає її прагнення до досягнення високого прибутку. Іншими словами, філософія конкурентоспроможності не підміняє основ доцільності функціонування фірми, а формує лише дещо інший підхід до їх практичної реалізації. Фірми починають розглядати питання прибутку з позицій якості, конкурентоспроможності, тобто реалій конкурентної боротьби. Таким чином, управління конкурентоспроможністю є сукупністю заходів, здійснюваних в ході розробки, виробництва, збуту і післяпродажного обслуговування продукції в цілях забезпечення необхідного рівня її конкурентоспроможності і тих, що припускають збалансовану дію на всі основні показники діяльності фірми, виходячи з критерію прибутку.

Отже, конкурентоспроможністю управляють на стадії:

- створення товарів;
- їх виробництва;
- збуту;
- післяпродажного обслуговування.

Одним із засобів управління конкурентоспроможністю малого підприємництва є оцінка його зовнішнього середовища, яка дасть змогу визначення основних факторів впливу на діяльність підприємництва.

Зовнішнє середовище малого підприємства характеризується особливою невизначеністю. Мале підприємство, як правило, діє на локальному ринку, який, на відміну від ринків великих корпорацій, характеризується високим рівнем несвідомості, невизначеності та стихійності. Крім того,

ключова особливість зовнішнього середовища малого підприємництва — його об'єктивно підлегла роль у системі відносин із державою, великими підприємствами, фінансово-кредитними інститутами.

Можливості протистояти деструктивним факторам об'єктивно обмежені невеликими обсягами виробництва й незначними обсягами ресурсів, які використовуються, фінансової бази, а також великою залежністю від місцевого ринку. Локальні проблеми малого підприємництва стають внутрішніми факторами його розвитку. Таким чином, до основних факторів, що визначають нестійкість малого підприємництва, слід віднести: обмеженість фінансових ресурсів; високу підвладність впливу ринкової кон'юнктури; нестабільність доходів; слабе сегментування власної частки ринку; високу вразливість до несприятливих економічних факторів (інфляції, циклічних коливань, податкового тиску тощо); швидкість збанкрутування; конкуренцію великих корпорацій; вузьке коло споживачів та постачальників; локальність ресурсів і збутових ринків; великі фізичні та психологічні навантаження тощо. Крім зазначених об'єктивних факторів, великий негативний вплив на життєздатність малих підприємств мають також фактори, властиві безпосередньо Україні й багатьом іншим країнам СНД. Насамперед, це несхвальна громадська думка щодо підприємництва; наявні адміністративні бар'єри та невизначене ставлення держави і брак дійової підтримки цього сектору економіки (рис. 1).

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА НЕСТІЙКІСТЬ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

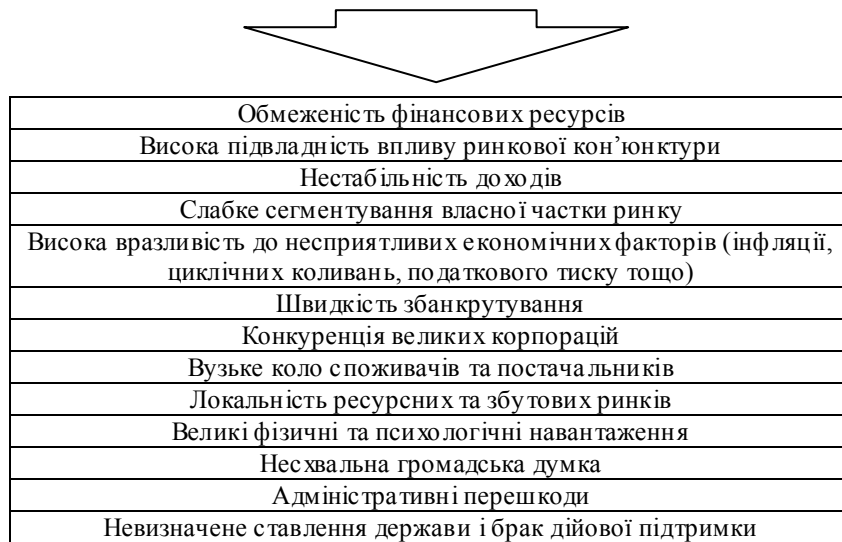

Рис. 1. Фактори, що впливають на нестійкість малого підприємства

Такі є в загальних рисах комплексні проблеми становлення і розвитку малого підприємництва, які водночас є також проблемами відносно низької його життєздатності. Ця комплексна проблема (яку більш детально буде розглянуто в наступних дослідженнях) конкретизує інший бік основної суперечності малого підприємництва.

Отже, можна зробити висновок, що основною суперечністю малого підприємництва є суперечність між об'єктивно високою економічною і соціально-політичною значущістю його стабілізаційної ролі в перехідній економіці й активною інноваційною діяльністю в умовах розвиненої ринкової економіки та слабкою життєздатністю його суб'єктів, їхньою особливою вразливістю щодо економічної кон'юнктури й тиску з боку великих корпорацій, а також адміністративних перешкод.